

Elindulás az ismeretlen jövő felé.

Kedves Ifju Pár! Keresztény Testvéreim!

Rövid időre szabott földi életünk két határa között az isteni Gondviselés különböző megállókat rendelt, nemcsak azért, hogy egyhangú földi életünket változatosabbá tegye, hanem különösen azért, hogy ezeknél a megállóknál emlékeztessen a múltra s biztatást adjon az ismeretlen jövőre nézve is. Emberi életünk ezen megállóit mind szépek, kedvesek és feledhetetlenek, hiszen azokat az ünnepélyesség is körül veszi, de talán egyik sem olyan kedves, egyik sem vezet annyira vissza a múltba, egyik sem ad annyi kérdést a jövőt illetőleg, mint az a megálló, melyhez ebben a pillanatban érkeztek.

E megállót a múlt, az eddig megélt életre való visszatekintés, a jelen pillanat boldog gondtalansága és az ismeretlen jövőbenzés teszi örökké emlékezetessé a ti számotokra.

Itt az emlékezés szárnyán gondolatotok visszaszáll a közel és messzi múltba. Fölkutatják gyermek és ifju éveitek annyi kedves és feledhetetlen emlékét. Fölkeresitek a hajlékot, ahol eddig éltetek, ahol boldog gondtalanságban töltöttétek napjaitokat. Gondolatban beléptek abba a meghitt családi körbe, ahol annyi szeretet vett körül, abba a vidám társaságba, ahol jó barátok és barátnők között annyi kedves órát töltöttetek. Visszaemlékeztek életetek minden valamirevaló eseményére, hogy azokat lezárjátok most, amikor egy új élet küszöbét akarjátok átlépni.

A következő percben a jelen pillanat nagyszerűsége tölti be lelketeket. Boldog örvendezésben dobban meg szivetek az álmok és remények beteljesülése fölött. Látjátok, hogy a várakozás nem volt hiábavaló, hogy itt van az a boldog valóság

mely minden álomnál szebb, amelyért annyit sóhajtoztatok. Itt van az az idő, amikor elhangzik ajkatokon a hűségeskü és annyi áldás, szerencse kíséretében beléptek egy új, egy várva-várt életbe.

A másik pillanatban pedig a közös jövő foglalkoztat. Egyik kérdés a másik után vetődik fel elmétekben és vár feleletre. Megkérdezitek önmagatokban, hogy milyen lesz az a közös jövő, amely előttetek áll? Mit fog megvalósítani az élet abból a sok szép tervből, amelyet közösen készítettetek? Vajjon ezentul is éppen úgy megfogjátok-e érteni egymást, mint eddig? Vajjon mindig így fog-e lángolni egymás iránti szerelmetek? Vajjon meddig fog tartani ez a nagy boldogság?

Igy váltogatja magát most a múlt, jelen és jövő a ti gondolatokban. Egyszer egyik lép előtérbe és feledteti a másikat, a következő percben pedig a másik kér első helyet lelketekben. Egyik percben túlaradó boldogság, a másikban gonddal vegyített kielégíthetetlen kérdés aszerint, hogy mire is gondoltok. Ne csodálkozzatok ezen, mégkevésbé zavarja ez meg boldog ünnepeketek. Ez mindig így volt és így is lesz. A megszokott környezetből való elszakadás mindig adott bánatot, csalt ki könnyeket. A boldogság mindig derűs arcot formál s a bizonytalan jövő mindig elültette a nagy kérdéseit, de a cél is mindig egy volt: boldoggá lenni és boldogítani. Ezzel a céllal indultak el mindig a házastársak és ti is ezzel a céllal léptek közös életutaitokra. Akik a közös életuton, a közös életben mindig ezt tartották szem előtt s akiket az vezetett minden ténykedésükben, azoknak sohasem kellett megbánniuk ezt a lépést, azok csalódásra, kiábrándulásra sohasem ébredtek, viszont azok, akik ezt a célt elvesztették szemük elől, akik más célokért éltek, azok százszor bánták meg az elindulást és sokszor láttak életükben csalódást, kiábrándulást.

Ti is most elindultok az ismeretlen jövő felé, amelyben boldogok szeretnétek lenni és egymást boldogítani szeretnétek. Tartsátok hát mindig azt szemelőtt. Mindent ezen keresztül ítéljete meg és mérjete fel az életben. Ez legyen életutaitokon az iránytű. Ez legyen cselekedeteitek hajtóereje.

Boldogságotokat azonban ne keressétek a muló anyagi javak folytonos hajszolásában, ne keressétek a hirnév és dicsőség fényének sütkérezésében, a jóllét gondtalanságában és csak magatoknak való élet megélésében, mert ezek csak ideig-

órág boldogitanak, hanem abban és azokban, melyek állandó belső lelki boldogságot adnak. Keressétek földi elhivatásotok megélésében, kötelességetek lelkiismeretes teljesítésében, munkáitok maradék nélküli elvégzésében. Keressétek egymás megértése és megbecsülése által a kitartó szeretetben, a megingathatatlan hűségben. Azután keressétek belső lelki boldogságokat azokban a tettekben, melyek nem önmagatokért, hanem embertestvéreitekért, a közösségért, az egyházért és a hazáért végezték el. Annak a tudata, hogy mindezeknek eleget tettetek, olyan boldogságot ad, melyet nem adhat a vagyon növekedése, a pénz halomra gyűjtése és a hirnév szárnyra kelése. Így élve a kunyhóban, a szegényes asztal mellett, a kandalló fényénél is lehet boldog az ember, de ellenkező étellel a palota dúsan terített asztalánál, pazar villanyfényben is csak boldogság után sóvárgó lelkeket találhatsz. Ilyen elhatározásokkal bátran elindulhattok az ismeretlen jövő felé, nyugodtan szembenezhettek a holnappal, de ellenkező gondolattal indulva az életnek, félhettek a jövőtől s reszkethettek a holnap kapuja előtt. A boldogságot nem kívül álló hatalom, nem a véletlen, nem valami különös kegy osztogatja, hanem mindenkinek önmagának kell azt megszerezni. Nem lehet ezt várni csupán, hanem azért és azt munkálni is kell.

Erre pedig mindkettőtöknek : férfinek és nőnek más munkamezőt és más adottságokat is nyújtott a Gondviselés. A férfi a házassélet sziklája kell, hogy legyen. Szikla, aki védelmet nyújt, erőt képvisel a közös házasséletben, aki akaratának erejével, becsületes, egyenes voltának szilárdságával tekintélyt, tiszteletet szerez annak a közös életnek, melyet együtt tesznek ki. A nő pedig a családi életnek belső tartalmát kell hogy adja a maga szelidségével, szívének jóságával, lelkének nemességével. E kétféle adottságból tevődik össze az a boldog házassélet, amelyre vágyik a ti szívetek, melyet a bizonytalan jövőben el akartok érni. Ha pedig mindezeket az Istentől nyert drága adományokat nap-nap után a boldogság elérése érdekében maradék nélkül adjátok a házassélet oltárára, el is éritek azt, amire szívetek vágyik. Ezt azonban egy életen keresztül mindig szem előtt kell tartani, mert a boldogság is csak addig tart, amíg erről meg nem feledkeztek.

Nyiljék meg hát előttek az ismeretlen jövő, melyben házasséletek fog leperegni. Legyen jelszavatok ebben az elin-

dulásban és azután is mindég az : boldoggá lenni, boldogítani. S ha ez nemcsak jelszó, de életetek mozgatója és irányítója is lesz, én hiszem, bizom, sőt vallom is, hogy a célt el is éritek. Mielőtt azonban elindulnátok, ajkaitokról szálljon el a hűségeskü.

Biztos magaslaton.

Kedves Ifju Pár! Keresztény Testvéreim!

Az ember földi életének minden törekvése arra irányul, hogy megtalálhassa azt a biztos és nyugodt helyet, amelyet az élet viharai és próbái elkerüljenek, hogy ott boldogan, megelégedetten és nyugodtan élhesse meg a maga földi életét. Ezt a vágyat Isten oltotta belénk, de nem azért, hogy csak mint vágy éljen ott örök kielégületlenségben, hanem azért, hogy azt az ember valóra is válthassa. Amikor Isten ezt belénk oltotta, megadta e vágy kielégülési lehetőségét azzal, hogy helyet biztosított az ember számára, helyet, ahol mindezek valósággá is válhatnak. Minden ember előbb vagy utóbb ráébred arra, hogy hol jelölte meg Isten ezt a helyet az ő számára, hogy melyik úton kell, hogy keresse azt. Magam is ráébredtem erre egy csodálatos pillanatban, mellyel a nagy természet csodákkal tele világában találkoztam.

Néhány évvel ezelőtt az erdélyi Kárpátok legmagasabb csúcsán a Negojon állottam. Gyönyörű szép, csöndes, nyári idő volt. A felhőtlen égről gazdag pazarsággal ontotta szét a nap buzakalászokat érlelő sugarait arra tájra, amelyet onnan a kiemelkedő magaslatról a szép tiszta időben is könnyen szemlélhettem. Lenn a messzi elterülő mezőkön emberek dolgoztak, városokban és falvakban ezrek siettek dolgaik után s a lábam alatt emelkedő apróbb sziklás hegyek úgy simultak a magasan emelkedő hegyekhez, mint gyermek a szüleihez. Gyönyörűséggel telt meg a lelkem a természeti világ fenséges panorámáján. Azonban nem sokáig gyönyörködhettem ebben a kilátásban. A levegő tisztaságát pillanatok alatt homályosította el valami köd s itt-ott kis fellegek képződtek, amelyek gyors egymásutánban tömörültek. Nemsokára lenn a völgyben össze-

tömörültek a fellegek s elborították előlem a látóhatárt. Egy elválasztó vízszintes falat képeztek közöttem, a fölöttem lévő kék levegőjü ég és az alattam levő föld között. A fellegek összecsaptak, melyből villámok keletkeztek és hatalmas dörgés, zugás követte azt. Csak álltam ott fenn. Fejem fölött a derült ég vakító sugarával s alattam a hegyek oldalában a mezők fölött a hatalmas vihar. Dörgött és villámlott. Zugott a fellegek csatája, de nyugodt voltam, hogy a vihar meg sem ingathatja a hegyet, amelyen állok, hogy a villámok hozzám föl sem érnek. Ez a ritka természeti jelenség terelte figyelmemet oda, hogy magára az emberi életre gondoltam. Képzetelem előtt megjelent maga az élet, a megállást sem ismerő, küzdelmekkel, ezernyi-ezer próbákkal telerakott, sok viharral zajos élet. Láttam az embert, akit reggeltől késő estig hajt az élet, aki nap- nap után annyi sokszor találkozik az élet ezerféle próbájával és vészes viharával. Láttam a megfáradt, az elcsigázott embert, akinek ez a rekordra siető élet alig ad pihenőt, nyugalmat, békés, boldog perceket. De láttam azt is, hogy minden ember erre törekszik. Folyton azt keresi, azért küzd, hogy megteremthesse magának azt az állapotot, azt a békés, boldog, biztos helyet, amelyet az élet viharai meg nem ostromolhatnak, ahol biztonságban érezheti magát, ahonnan nyugodtan nézheti az élet zajlását s ahonnan új erővel, új tervekkel, sok biztatással léphet bele nap- nap után az élet forgatagába.

Amint ezen gondolkoztam, ébredtem rá arra, hogy ha a természet világában van egy magaslat, ahova a vihar most föl sem ért, ahol nyugodtan szemlélhettem a mélységben lezajlott vihart, éppen úgy az emberi életnek is lehet, kell, hogy legyen ilyen biztos magaslata, ahova az ember elhúzódhatik az élet zaja, mostoha viharai elől.

Ez a hely pedig nem más, mint az igazi házasság. Az a házassági közösség, melyet két, egymást szertő szív terem meg magának. Az a fészek, melyet egy férfi és egy nő közösen laknak, az a hajlék amelybe a házastársak húzódnak meg. Ez lehet az a magaslat, ahova az ember elhúzódhatik az élet viharai elől s ahonnan szemlélheti az élet zajlását.

Hiába is keres az ember más megoldást erre, nem találhat. Nem, mert sem a gazdagság, sem a tekintély, sem a hatalom nem tudja az embert oda emelni, hogy mentesülhessen az élet viharaitól. A vagyont érhetik az élet ezernyi próbái,

melyek semmivé morzsolhatják s folytonos nyugtalanságot adnak az embernek. A tekintély hamar oda lehet, ha azt a megemértés kikezdi és aláássa. A hatalom polcán biztonságban élő embert máról-holnapra szállithatja alá az élet változó körülménye. Az a házaselet azonban, mely a házastársak megértésén, szeretetén épül föl, ennek soha sem lehet kitéve. Jöhetnek az életnek próbái, váltakozó körülményei, összefoghat az emberi rosszindulat, azt meg nem ingathatja sohasem.

Tudom, hogy erre vágyott a ti szivetek, ezért sovárgott a ti lelketek s e pillanatban hiszitek is, hogy e lépéssel e magaslatra érkeztetek. Hiszitek, hogy olyan közös élet fog kezdődni számatokra e perccel, mely fölötte áll az élet különböző változásainak. Ahova nem fog felhallszani az élet vásári lármája, amelyet nem ostromolhat meg az élet vihara s ahova nem fog felérni az emberi rosszindulatok mérgezett nyila. Olyannak látjátok most, ahol csend, béke, megértés fog honolni s az élet napsütéses derült ege fog ragyogni. Ahova a mindennapok fáradalmai, az emberek bánatalmai, a világ szeszélyei elől jó lesz félrehuzódni. Ahol egymásra vártok mint hűséges, megértő, megbocsájtani tudó, egymást szerető házastársak. Ahova szivesen siet haza az élet küzdőteréről a megfáradt férfi s ahonnan nem kívánkozik el időtöltésre az asszony és ahol mindketten megtaláljátok azt, ami ott fogva tart titeket.

Helyes, ha ezzel a hittel néztek bele a jövőbe, ha ilyen reményekkel indultok el a házaselet magaslatára. Meg kell azonban mondanom, hogy hitetek és reményetek csak úgy válik valóra, csak akkor nem fogtok csalódni, ha annak eléréseért, amint a multban munkálkodtatok, úgy annak megtartásáért a jövőben is munkálkodni fogtok. Ez a megtartást hozó munka pedig úgy a férfire, mint a nőre egyaránt vonatkozik, Ezt ki-ki a maga szerepének a teljes betöltésével szolgálhatja. A férfi kitartó munkával, egyenes, becsületes, önérzetes jellemével, férfihez méltó akaraterejének a házaselet szolgálatába való állításával, mellyel kifelé védelmezi a családi élet magaslatát. A nő pedig szorgalmas, rendes, tiszta, takaros és hűséges egyéniségével, vallásos buzgóságával, mellyel befelé belsőleg emeli a családi életet a szürke hétköznapiok viharai és próbái fölé.

Ha mindezekkel a férfi és a női erényekkel, igaz lélekkel álltok aházaselet szolgálatába, meglátjátok, hogy az egy olyan

csöndes, békés, viharoktól mentes magaslat lesz, melyre vágytatok, s ahol élni igazi boldogság lesz.

Mielőtt elindulnátok mindezt megvalósítani, mondjátok el az örök hűségi esküt.

Egybefolyó életútaknál.

Kedves Ifju Pár! Keresztény Testvéreim!

Ennek az ünnepélyes pillanatnak lényegét, melynek ti boldog részesei vagytok, s melyben mindannyiunknak öröme telik, egyszerű szavakkal így fejezhetem ki: e percben két külön életút torkolódik egybe, hogy innen egy közös életút vegye kezdetét. Itt hátatok mögött bezárul egy-egy kapu: külön életetek kapuja, amelyen kiléptetek és előttetek kitárul egy másik kapu: közös életetek kapuja, melynek küszöbét nemsokára, ha elhangzik ajkatokon az eskü, átléptek. Most, amikor ezek folyamatban vannak, valóra válnak, itt állok én, hogy ezeknek az egyszerű szavaknak lényegét, súlyát, fontos jelentőségét lelketekbe irjam, hogy emlékeztesselek és figyelmeztesselek.

Ne zárjátok le külön életeteket visszatekintés nélkül, mert ez a megállás részben azért is rendeltetett s különben is a multa való visszanezés haszonnal szokott járni a jövőre nézve.

A gondtalan gyermek és ifju élet zárul le ebben a pillanatban. Az élet, mely a gondos és jó szülők irányítása alatt oly gyorsan tovatűnt, s melyet a vidám barátok és barátnők társasága tett változatossá. Boldogok voltatok, hiszen az élet gondját és súlyát nem éreztétek, nem tudtátok, hogy mi az a holnap, mert helyettetek a ti életetek minden gondját szüleiteknek lelke hordozta s holnapjaitokról, jövőtökről ők gondoskodtak. Csak úgy repültek a napok, siettek a hónapok, multak az esztendőik, hogy szinte nem vettétek észre amint meglelt ifjuvá, meglelt leánnyá serdültetek. Az egymásután siető évek a maguk számát, súlyát illetőleg talán nyomtalanul suhantak el fejetek fölött, de vajjon így multak-e el ezek a szavak, intő figyelmeztetések, tanácsok és tanítások, melyek ezekben az eltűnt

években szüleitek ajkáról felétek szálltak. Óh, mert ezek az évek telve voltak ezekkel. Ahogy öntudatos gyermekekké lettek, szülőiteknek minden ténykedése oda irányult, hogy titeket a komoly életre előkészítsen. Nemcsak a munka és küzdelem által, melyben igen sokszor az éjszakát is nappallá tették, hogy jövő földi életeteknek anyagi alapot teremtsenek, hanem szorgalmas munkájukban rejlő példaadással, helyes életfelfogásuk megélésében rejlő mintával és szavaikkal lelketekbe irt szülői intelmekkel. Ha dolgoztak az ők elhivatásuk mezején, ha időt töltöttek a családi fészekben, ha veletek együtt ünnepet szenteltek vagy az emberi társadalomban társadalmi életet éltek, szorakoztak, mindig csak az lebegett szemük előtt, hogy tinéktek példát mutassanak. Ez vezette akkor is, amikor ajkuk megszólalt, amikor egy felsőbb lényről az Istenről beszéltek, amikor az emberi társadalom egyeseiről vagy összességéről esett szó, amikor szavaikkal egyenesen hozzátok beszéltek. Minden ténykedésükkel lelketeket, gondolkodásotokat akarták benépesíteni ezekkel az erényekkel, melyek az életet széppé teszik. Ugy cselekedtek, mint a jó kertész, aki mindég talál kertjében még helyet, ahova valami szépet beültessen. Olyanok voltak, akik egy pillanatig sem feledték azt, hogy minden ténykedésükön egy jövő élet szépsége és nagyszerűsége épülhet föl. Megvagyok győződve, hogy szüleitek a legnagyobb odaadással, végezték el ezt a felelősségteljes munkát.

Most az a kérdés, hogy ti, akikért e gondos munka folyt, mennyit raktározatok el, hoztatok magatokkal és mennyit visztek abba az életbe, mely e perctől veszi kezdetét? Mert ne feledjétek el, hogy azt a jövőt, mely előttetek áll, sok, nagyon sok tekintetben az a múlt határozza meg, amely immár a hátatok mögött van. Életetek nyugodt, békés, sikeres szépsége attól függ, hogy mennyire töltöttétek meg szíveteket, lelketeket és elméteket azokkal, ami jót, szépet, nemeset eddig láttatok és hallottatok. És attól függ, hogy mennyit valósítottok meg abból a mindennapi életben.

Közös életetek boldogságáért mindketten felelősek vagytok. Egy házasságban egyik sem mondhatja, hogy a másik a felelős annak a boldogságáért. Sem a nő nem mondhatja, hogy egyedül a férfi az, akin megfordul a közös élet jóléte és boldogsága, sem a férfi nem mondhatja, hogy mindez a nőtől függ. Azért házassági közösség, hogy mindketten a maguk adottsá-

gaival annak sikeréhez hozzájáruljanak. A férfi, az ő törekvő munkájával, egyenes és becsületes magatartásával, lankadatlan kitartásával, erős akaratával, csüggedést nem ismerő bizalmával és szerető gyöngédségével. A nő pedig az ő szelidségével, rendes tisztaságával, buzgó szorgalmával, vigyázó takarékoságával, jámbor jóságával, gyöngéd figyelmességével és hűséges, tiszta szerelmével. S ha mindketten ezeket az erényeket viszik az új életbe, ha ezekkel való élésre és munkára meg van bennetek a komoly elhatározás, akkor nyugodtan léphetitek át a közös házasélet kapuját, mert az boldogságot és megelégedést fog hozni számatokra. Akkor hamar megfogtok bizonyosodni arról, hogy nem hiába álmadoztatok, vártatok és reménykedtetek a boldogság után. Akkor hamar eloszlanak ezek a kétségek és kérdések, melyek a jövőt, illetőleg sokszor sorakoznak fel lelketekben.

Előttetek áll az ismeretlen jövő, közös házaséletek, amelyből ugyan ellesni semmit sem tudtok. Az azonban bizonyos, hogy ennek az életnek kormánykereke Isten után a ti kezetekbe van letéve. Ti fogjátok azt forgatni, irányítani. Ennek az irányításánál sokszor lesz szükség az erős férfi kézre, a lankadatlan kitartásra, a komoly megfontoltságra, de szükség lesz a szelid, szorgalmas női kezekre, a gyöngéd figyelmes szeretetre, egymást megértő és megbocsájtó szeretetre.

Vegyétek hát kezetekbe a közös élet kormánykerekeit s a két különböző életút helyett, amely most egybeolvad, egy közös úton indítsátok el azt. Csengjen mindig fületekbe az a sok-sok jó tanács, melyet szüleitek annyi éven keresztül mondtak nektek. Lebegjen előttetek a sok jó példaadás, melyet láttatok s a gyermek és az ifjú évekből magatokkal hozott nemes erényekkel igyekezzetek megvalósítani azokat a szép terveket, melyeket annyi időn keresztül szövögettetek. Így válthatjátok valóra boldogságotokat, így szerezték örömet hozzátartozóitoknak s így gazdagítjátok és boldogítjátok azt az emberi társadalmat, melynek mindannyian tagjai vagyunk. Mielőtt ez úton elindulnátok, a munkához kezdenétek, fogjátok meg egymás jobbkezét és mondjátok el az örökhűségü esküt.

Az álmok valóravállásának feltétele.

Kedves Ifju Pár! Keresztény Testvéreim!

Az élet nem egyéb, mint tervezgetés, ébrenálmodozás, munka és azután várakozás. Várakozás arra, hogy a tervek valóra váljanak, s az álmok beteljesüljenek. Különösen a fiatalok élete van tele ezzel. Ahogy az éretlen és gondtalan gyermekorból átlépünk az ifjukorba, leány és ifjú megkezdí a szebbnél-szebb álmok és tervek titkon való szövését, készítgetését s azután igyekszik annak valóravállását munkálni, de közben folyton vár. Vár néha talán csodára, de várja, hogy titokban szótt rózsaszínű álmok és tervek valóra váljanak. S ha közben válnak is valóra az álmokból és tervekből, hamarosan újabb terv és álom születik meg úgy hogy azok nélkül soha sincs gondolkozó ember.

Emlékezzetek csak vissza eddig eltöltött éveitekre. Mennyi tervvel és ébrenálmodozással szóttétek tele eddig elsuhant éveiteket. Gyermekkorotoknak is megvolt a maga álma, mely egy-egy új ruhában, a jó bizonyítványban, az első bálban, a megkonfirmáltatásban testesült meg. Hogy azonban ilyenén gyermekkori álmaitok valóra is válhattak, ti magatok is sok mindennel hozza kellett járulnotok. Az új ruháért szüleitekkel szemben engedelmeseknek kellett, hogy legyetek. A jó bizonyítványért egy iskolai éven keresztül szorgalmasan kellett tanulnotok. A konfirmáció pedig hitbeni és lélekbeni felkészültségeteknek volt méltó eredménye.

Ahogy azután mindezek valóraváltak s átléptétek a serdülő ifjú kor küszöbét, jöttek és szövődtek új álmok és tervek. Álmodtatok valakiről, akinek neve szebben hangzott, mint bárki másnak; akinek hangja többet jelentett minden muzsikánál; akinek látására hangosan dobbant meg szívetek s akinek pusztá megjelenésére addig ismeretlen boldogság töltötte meg lelketeket. Egyszer aztán ez az álom is valóra vált. Találkoztatok egymással s egymásban mindezt észrevettétek. Ahogy aztán összatalálkoztatok, attól a perctől kezdve közösen tervezgettétek. Álmod szóttétek egy napról, amikor kezet kézbe téve ajkaitokon az eskü szent szavával átléphetitek a házaseslet küszö-

bét, amikor egymáséi lesztek elválaszthatatlanul. Ime most ez is érkezett. Beteljesültek e nappal kapcsolatosan szőtt közös álmaitok. Ez álom valóráválásáért is, mint az eddigiekért, meg kellett, hogy küzdjete. Magatok is jól tudjátok, hogy ez nem ment olyan könnyen. Olykor önmagatokkal kellett felvennetek a harcot, máskor meg másokkal. Lekellett győznetek a gonoszt, felül kellett emelkednetek a rosszindulat szülte megjegyzéseken; átkellett lépnetek az irigység huzta akadályokon, hogy közelebb juthassatok e naphoz. S most látjátok, hogy a kitartás, az egymásért égő szerelem meghozta a maga gyümölcsét, ezt a váravárt napot.

Ahogy azonban láttátok, hogy ez álom is valóra válik, mindjárt ott voltak az új közös álmok, mely a közös házassélettal kapcsolatban született meg bennetek. Álmadoztatok a boldogságról, az egymást megértő csendes, békés családi élet-ről. Álmadoztatok az egymás iránti, koporsóig tartó hűségről, soha meg nem lankadó szeretetről, a megbocsátásról, az egymással szembeni türelemről, figyelemről. Álmadoztatok a közös életharc nemes megharcolásáról, egymás támogatásáról, mely egy hosszú életen keresztül tartson.

Most, hogy kapujába érkeztetek annak az életnek, mely ezeknek az álmoknak megvalósítója, lehet ezernyi-ezer kérdéssel a lelketekben álltok meg annak küszöbén, mely összesűrítve abban a kérdésben juthat kifejezésre: vajjon álmaitok e megkezdett házasséletben valóra válnak-e?

Midőn itt állotok előttem, nekem az az érzésem, hogy szemeitek reám kérdőleg tekintenek. Mintha csak nekem adnátok fel ezeket a kérdéseket s várnátok tőlem reá a megnyugtató feleletet. És én felelek is és ezerkérdés által megostromolt lelketeket megszeretném nyugtatni. Míndaz pedig, amit most a ti megnyugtatótokra mondani akarok, nem a jövőbelátáson, amely lehetetlen, hanem a multba való visszapillantáson alapszik. A multból indulva ki mondom tinéktek, hogy álmaitok, amit e közös házassélethez fűztetek, meg fognak valósolni. Meg, de csak akkor, ha föltételeinek meg is feleltek. Tudnotok kell, és soha sem szabad felednetek, hogy egy tervet elkészíteni, egy jövőt megálmodni még nem elég ahoz, hogy abból valóság is lehessen. A megvalósuláshoz ezen kívül kell a szünetnélküli akarás és erős akarattal annak folytonos munkálása. Emlékezetek csak vissza gyermek és ifjúkori terveitekre. Ott meglát-

hatjátok, hogy csak azok a tervek és álmok váltak valóra és tették széppé gyermek és ifjúi éveket, amelyért dolgoztatok, amelyet munkáltatok. Éppen így és ezen az úton valósulhatnak meg a házasélethez fűződő álmaitok, ha azt szüntelenül és mindketten munkáljátok. A boldogság senkinek sem hull az ölébe annak munkálása nélkül s így ti se várjátok, hanem munkálásokkal szerezzétek meg.

A boldogság munkálásának ezer eszköze és ezer lehetősége van. Mindenekelőtt ebben a házaséletben ki-ki végezze el és töltsse be maradéknélkül azt a szerepet, amely reá vár. A férjnek és feleségnek külön-külön munkamezőt adott az Isten a házaséletben, mely munkamezőn egy cél lebeg mindkettő előtt: a boldogság munkálása. A kiosztott szerep és munka elvégzése már egy lépcsőfok a boldogsághoz, mert azokban van elrejtve az előhaladás, a megerősödés s a földi, az anyagi élet alapja. Aztán mindenik a maga sajátos adottságainál fogva építse, munkálja és szerezzze meg a család tekintélyét, megbecsülését és tiszteletét. A féfi kifelé a társadalomban szerezzze meg a tekintélyt a család számára, a nő pedig befelé a hajlék tiszta, rendes volta által szerezzze meg ugyanezt. És ismét egy lépcső lesz a boldogsághoz, mert mily nagy boldogság az, ha családjunkat, hajlékunkat az emberek megbecsülése és tisztelete veszi körül. Azután pedig mindenik a maga eszközével táplálja azt a tüzet, mely most szívetekben hatalmas lánggal lobog, hogy az sohase lankadjon meg. A férfi egyenes, becsületes jellemével, komoly hivatásérzetével, figyelmességével, bátor és bizalmatkelző magatartásával; a nő szorgalmával, buzgóságával, mindig derűs hangulatával és mindketten akadályokat nem ismerő hűséggel. Mindezek táplálói lesznek annak a tűznek, mely ha ég, melegít, utat mutat és vezet álmaitok megvalósulása felé. Ha pedig ezek vezetnek házaséletek megélésében, lehetnek akadályok — hiszen az élet útjai telve vannak azokkal — ti mégis boldogok lesztek. Ez volt és ez a ma is a célotok. Erről álmodoztatok és ennek a beteljesülését várjátok az életből. Ne féljetez hát nekivágni a bizonytalan jövőnek, csak vigyétez magatokkal akaratotokat, munkakedveteket, egymás iránti szeremeteket, melyek az élet minden akadályain keresztül is nap-nap után közelebb fognak segíteni álmaitok beteljesüléséhez.

Ha pedig látjátok, hogy azok megvalósultak, gondoljátok arra, hogy van egy nép, melyhez ti is tartoztok, amelynek ál-

maira oly ritkán hozott beteljesülést a mostoha sors. Mint e népnek öntudatos tagjai, igyekezzelek e nép álmait is a beteljesüléshez segíteni. Munkátok, öntudatotok, áldozatkészségeitek legyen az, amellyel ezt szolgáljátok. Ezen keresztül is csak fokozódni fog boldogságotok, melyre oly nagyon vágytok.

Mielőtt azonban álmaitok megvalósításához kezdenétek, egymás jobbkezét megfogva, esküvel pecsételjétek meg az elindulást . . .

Erdélyi esküvő.

Kedves Ifju Pár! Keresztény Testvéreim!

Ezt az esküvőt, amelyet ti ketten idéztetek elő s amelynek mi itt annyian tanúi vagyunk, a legtalálóbban erdélyi esküvőnek nevezhetem. Hogy miért, azt talán mondanom sem kell, mert ez annyira magán hordozza az erdélyiség bélyegét, hogy bárki leolvashatja róla, amikor tudomást vesz arról, hogy itt egy román nemzetiségű, görögkeleti vallású férfi és egy magyar nemzetiségű, unitárius vallású leány nyujt egymásnak kezét s indul el a házasság útján és ez esküvőn a két nemzetiség, a két felekezet közönsége van jelen s osztozik az örömeiben.

Nem első és nem is utolsó ez az erdélyi esküvő. Az elsőt a messzi múlt kifürkészhetetlen homálya, az utolsót az emberileg kiszámíthatatlan jövő fátyola takarja. Akkor kezdődött, amikor két különböző faji érzelmektől hevülő, különböző vallási nézeteket valló, különböző nyelvet beszélő ember, azaz férfi és nő egymásnak segítő társa lett, hogy e hepe-hupás hazában az élet országutját könnyebben megjárhassa, hogy a köves hegyoldalak talaját könnyebben és jobban megművelhesse, hogy a hegyeket borító rengeteg erdőben legelésző nyáját biztosabban megőrizhesse. Egyik sem kérdezte a másiktól: honnan jöttél, melyik fajnak vagy a szülőte, milyen hit boldogít, melyik egyháznak vallod előirt dogmáit, hanem azt kérdezte: eljössz-e velem, ahová én megyek, megosztod-e velem a te hajlékodat, leszel-e segitőtársam az élet küzdelmében, megosztod-e velem az élet örömeit és vállalod-e az élet terhének egyik felét? Egyszóval: leszel-e a férjem, feleségem? És ha ezekre a kérdésekre igennel feleltek, akkor elfelejtődött és kikapcsolódott a faji és felekezeti különbség s létrejött egy-egy olyan esküvő, melyet erdélyinek lehet nevezni. Erdélyinek, mert ezen a helyen kívül nagyon ritkán, talán a legfelső tizezer között találkozunk ilyen esküvővel. A francia franciát választ magának, a német németet keres, az angol az angollal érzi jól

magát, az olasz meg az olaszban leli fel legjobb segitőtársát, de itt Erdély földjén a különböző fajok s felekezetek az élet-társ választásnál ezt a faji, vagy felekezeti hasonlóságot nem nagyon nézték. Nem, mert a magyar, a román, a székely, a szász a multban sokszor összeházasodott, mert egymásban így is föl tudták találni életük jobbik, szebbik mását. Igen, mert ezt hozta az erdélyi szellem, az erdélyi gondolkozás, a különböző nemzetiségek és felekezetek lelki világának, felfogásának közös nevezőre terelődése, mely abban nyert kifejezést: mind egy Atyának vagyunk gyermekei, tehát, mint testvérek kell, hogy megbecsüljük és szeressük egymást.

Ilyen esküvő hosszú századokon keresztül nem egy történet Erdély bércei között és boldog házaselet követte is minde-
 niket, amelyiket az erdélyiség szabadsággal és türelemmel át-
 itatott szelleme kormányzott. Boldog volt az, amelyiknek kere-
 tein kívül és belül mindenik, megélte a maga sajátos faji és
 felekezeti elhivatottságát, de ugyanakkor társában is megbec-
 sülte a magával hozott faji és felekezeti sajátságokat. Boldog
 volt az, ahol egyik sem kényszerítette a másikat, hogy levet-
 közze az őseitől a véren keresztül örökölt faji, nemzeti és fe-
 lekezeti szokásokat s azután magára öltse, mint egy kényszer-
 zubbonyt a másik által vallott, de neki idegen szokásokat. Bol-
 dog volt az, ahol aztán az utódokban mindkettőjüknek közös
 nevezőre jutott életfelfogását tudták érvényre juttatni s gyerme-
 küket valóban erdélyinek tudták nevelni, nemcsak külső, de
 belső énjében is.

A ti esküvőtök is egy ilyen erdélyi esküvő. Hosszu szá-
 zadok óta ki tudja ez a hányadik. Amig idáig jutottatok, ti sem
 kérdeztétek egymástól: honnan jöttél, milyen családból szár-
 mazol, milyen fajhoz, felekezethez tartozol? Titeket nem az
 egyféle anyanyelv, nem az egyforma hit és vallási felfogás,
 hanem a mindezek felülálló szeretet vezetett idáig, miközben
 nem egyszer biztosítottatok egymást arról, hogy egymásnak hű-
 séges segitőtársai lesztek, hogy itt most egymásnak kezet nyuj-
 totok s a közös családi élet utján elindultok.

Mint minden esküvőn, — igen természetesen — ezen is
 egy gondolat foglalkoztatja az elindulókat: vajjon boldogok
 lesztek-e? Megvalósulnak-e azok az álmok, beteljesülnek-e
 azok a remények, melyeket annyi időn keresztül tápláltatok?
 Az egymásiránti szerelem csak pusztá szalmaláng-e, mely talán
 már holnap meggyengül, vagy tartós tűz, mely melegével egy
 egész életen át fog boldogítani? Óh, de nemcsak a ti,
 hanem mindannyiunk lelkét is foglalkoztatják ilyen gondolatok.
 Amióta tudomásunkra jutott a ti elhatározásotok, azóta a ti
 hozzátartozóitoknak és annyi sokunknak lelkét foglalkoztatta az
 a gondolat, hogy vajjon jól választottátok-e meg az egész életre
 szóló társat? Vajjon megtaláljátok-e azt az utat, melyen kü-

lönböző faji és vallási gondolkodásokat, a mindent elosztató igaz szeretetben, mint édes testvér összeölelkeznek, anélkül, hogy egyiknek is meg kellene tagadnia önmagát?

Ezekre a felsorakozott kérdésekre feleletet azonban csak feltételesen lehet adni. És ez így hangzik: ha egymást ezentúl is szeretitek, ha szerelmek felülemelkedik, mint ahogy eddig is felülemelkedett a faji és felekezeti különbségek áldatlan tusakodásain, ha egymás gondolkodását, születésével kapott, a neveléssel szerzett sajátosságait megértitek, megbecsülitek, ha a mai lelketlen faji és felekezeti harcoktól mentesítitek magatokat, ha nemcsak esküvők, hanem családi életetek is erdélyi lesz, akkor boldogok lesztek. Szeressétek hát egymást! Becsüljétek és tiszteljétek hát egymás faji mivoltát, hitbéli felfogását, anyanyelvét, tradícióit, mert ezeket elfeledtetni amugy sem lehet. Célja egyiknek se az legyen, hogy ezeket gyűlölettel, kigunyolással, megvetéssel, vagy éppen az erőszak válogatatlan eszközével megtagadtatni igyekezzék, mert ez a legnagyobb fájdalom lehet bármelyiketeknek, hanem az erdélyi szellem nagysága, türelme és megértése vezessen arra, hogy egymás legszentebb érzelmeit, álmait, örökségeit a legnagyobb tiszteletben tartjátok. Ti, akik két különböző helyről indultatok el, különböző szellemenben nevelkedtetek s különböző faj és felekezet sajátosságait hozva magatokkal most találkoztatok, mutassátok meg, hogy Erdély bércei között, erdélyi esküvő után, erdélyi szabad szellemtől vezérelt békés, boldog, megértő családi életet fogtok élni s ezzel példát szolgáltatok arra, hogy egy nagyobb családban, melynek ország a neve, miképpen kell, hogy éljen békés egyetértésben a különböző fajú és felekezetű polgár, anélkül, hogy egyik a másik életére törne.

A férfi tartsa mindig szemelött azt, amit számára előír a házastársi élet parancsa: legyen korrekt, becsületes, jellemes, a küzdelemben erős és kitartó, hitvesével szemben figyelmes és gyöngéd. A nő meg töltse be rendeltetését s hivatása magaslatát egy percig is el ne hagyja. Legyen hát rendes, szorgalmas, hűséges, buzgó és takarékos. Ha ezeket megtartjátok, életetek megnyugtató felelet lesz arra a kérdésre: hogyan lehet különböző fajú és felekezetű élettárs boldog? Mi pedig látni fogjuk, hogy Erdély földjén az ilyen házaset nyomán miként épül fel a különböző fajok és felekezetek nagy és boldog családi élete.

Hogy pedig ezek megtörténjenek, elindulásotok előtt egymás jobb kezét megfogva, mondjátok el az örökhűségi esküt...

Kelemen Imre.